

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY: A MAGÁNOSSÁGHOZ

Áldott Magánosság, jövel! ragadj el
 Álmodba most is engemet;
 Ha mások elhagyának is, ne hagyj el,
 Ringasd öledbe lelkemet!
 Öröm nekem, hogy lakhelyedbe szálltam;
 Hogy itt Kisasszondon reád találtam.
 E helybe andalogni jó,
 E hely poétának való.

Itt a magános völgybe és cserében
 Megfrisselő árnyék fedez,
 A csonka gyertyányok mohos tövében
 A tiszta forrás csergedez.
 Két hegy között a tónak és pataknak
 Nimfái kákasátorokba laknak;
 S csak akkor úsznak ők elő,
 Ha erre bölcs s poéta jó.

A lenge hold halkal világosítja
 A szőke bikkfák oldalát,
 Estvéli hús álommal elborítja
 A csendes éjnek angyalát.
 Szelíd Magánosság! az ily helyekbe
 Gyönyörködöl s mulatsz te; ah, ezekbe
 Gyakran vezess be engemet,
 Nyugtatni lankadt lelkemet.

Te a királyok udvarát kerülöd,
 Kerülöd a kastélyokat;
 S ha bévétódsz is, zsibbadozva szülöd
 Ott a fogyasztó gondokat.
 A félelem s bú a vad únalommal -
 Csatáznak ott a tiszta nyugalommal.
 A nagy világ jótétedet
 Nem tudja s útál tégedet.

Ohajtoz a fősvény, de gyötrelemmel
 Goromba lelkét bünteted;
 A nagyravágyót kérkedő hiszemmel
 A lárma közzé kergeted.
 Futsz a csatázó trombiták szavától,
 Futsz a zsebongó városok falától:
 Honnyod csupán az érező
 Szív és szelíd falu s mező.

Mentsvára a magán szomorkodónak
 Csak a te szent erődbe van,
 Hol biztatásit titkos égi szónak
 Hallhatja a boldogtalan.
 Te azt, ki megvetette a világot,
 Vagy akinek már ez nyakára hágott,

jövel: jöjj

elhagyának: elhagytak

lakhelyedbe: otthonodba
Kisasszond: dunántúli helység
andalog: sétál
poéta: költő

cserében: cserjés, bokros rész
megfrisselő: frissítő
fedez: fed, rejt
gyertyán: fafajta
nimfa: a görög mitológia istennői
káka: fűféle, pl. a Balaton partján
sűrűn nő

lenge: lengő, könnyű
halkal: halkan
bikkfa: bükkfa
szőke bikkfa: világos törzsű

múlat: kellemesen tölti az idejét

lankadt: fáradt, elgyengült

kerülöd: elkerülöd

bévetódsz: véletlenül ott jársz

fogyasztó: kimerítő gondok
bú: bánat, szomorúság

jótét: előny, ajándék

ohajtoz: kíván
fősvény: irigy ember, zsugori
nagyravágyó: karrierista
kérkedő: hencegő, gőgös
hiszem: hit
lárma: zaj, nyüzsgés

honnyod: hazád, otthonod

mentsvár: menedék
magán szomorkodó: magányos

nyakára hágott: elüldözte,
megalázta

Kiséred és apolगतod;
Magát magával bíztatod.

apolगतod: ápolod, vigasztalod

Te szülsz a virtust, csupán te tetted
Naggyá az olyan bölcsüket,
Kiknek határtalanra terjegetted
Testekbe kisdéd lelkeket.
Tebenned úgy csap a poéta széjjel,
Mint a sebes villám setétes éjjel;
Midőn terem új dolgokat
S a semmiből világokat.

virtus: erény, becsület

terjegetted: terjesztetted, növelted

kisdéd: gyermeki, naiv

setétes: sötét

Óh, kedves istenasszony! én is érted
Gyakorta mint sohajtozom,
Mert szívemet baráti módra érted,
Midőn veled gondolkozom.
Ártatlanul kecsgettel magadba,
Hív vagy, nem úgy, mint a mai
Színes világ barátai.

istenasszony: magány = Múza

ártatlanul kecsgettel: nem

áltatsz, nem hízelegsz

hív: hűség

*színes világ: képmutató világ
(kétszínű)*

Lám, mely zavart lármák között forognak
A büszke lelkek napjai,
Kőről kövekre görgenek, zajognak,
Mint Rajna bukkánásai. -
De ránk mikor szent fátyolid vonódnak,
Mint éji harmat, napjaink lehúlnak,
Tisztán, magába, csendesen:
Élünk, kimúlunk édesen.

*büszke lelkek: gőgös, nagyképű
emberek*

bukknásai: a folyó sodra

fátyol: itt a halotti lepel

Sőt akkor is, mikor szemem világán
Vak kárpitot szó a halál:
Ott a magánosság setét világán
Béhullt szemem reád talál.
Síromba csak te fogsz alá követni,
A nemtudás kietlenén vezetni:
Te lészel, ah! a sírhalom
Völgyén is őrzőangyalom.

vak kárpit: halotti lepel

béhullt szem: lecsukódott szem

*kietlen: sivár, vigasztalan, üres
táj*

Áldott Magánosság! öledbe ejtem
Ottan utólsó könnyemet,
Végetlen álmaidba elfelejtem
Világi szenvedésemet.
Áldott Magánosság! te légy barátom,
Mikor csak a sír lesz örök sajátom.
De ez napom mikor jön el?
Áldott Magánosság, jövel!

világi: földi

sajátom: enyém

1. *Honnan tudjuk a szövegből, hogy a költőnek kellemes a magány?*
2. *Mire jó az egyedüllét a költőnek?*
3. *Kiknek nyomasztó a magány? Miért?*
4. *Miért bír ihlető erővel az egyedüllét?*
5. *Mihez hasonlítja a költői ihletet?*
6. *A versben két ellentétes értékrendet állít szembe egymással. Melyek ezek?*
7. *Hogyan viszonyul Csokonai a halálhoz?*
8. *Mi a vers eleji tájfestés szerepe a gondolatmenetben?*
9. *Milyen gondolati egységekre osztható a vers, s ezeknek mi a tárgya?*
10. *Milyen klasszicista-szentimentalista elemeket talál a versben?*